

Demokracie a filosofie

Na špatně položené otázky nemůže být nalezena odpověď, která dává smysl. V našem případě se nemůžeme tázat na filosofické základy (nebo předpoklady) demokracie. To však nesmí být zjednodušováno způsobem, jaký předvedl Martin [Šimsa - pozn. red.]. Když říkám, že demokracie nepředstavuje specificky filosofické téma, neznamená to, že se tématem filosofické reflexe nemůže stát. A to už jenom proto, že tématem filosofických reflexí se může stát cokoli, a tudíž také demokracie. Filosofie však některé věci, které tematizuje a jimiž se může právem zabývat, nemůže „zakládat ani „zdůvodňovat“, protože to prostě nedává smysl. Tak kupř. nemůže být na nějakých filosofických základech postavena gravitace nebo evoluce, stavba domu ani mostu, horolezectví ani fotbal, život městský nebo venkovský, ekonomická reforma ani nový jízdní řád, a to i když to vše může být legitimně podrobena filosofické reflexi. A to zajisté platí taky pro všechny formy společenského i politického života a zřízení. Filosofie nejen může, ale má a dokonce musí analyzovat všechny stránky té či jiné teorie demokracie, ale také té či jiné skutečné, prakticky fungující demokracie, ale nikdy nemůže podávat nějaký recept, jak ustavit a provozovat ideální demokracii. – Něco jiného je, chceme-li posoudit vztah mezi demokracií a filosofii jako určitých kulturních a „politických“ (obce se týkajících) fenoménů. Filosofii se jistě mnohem lépe daří v demokratickém prostředí, protože v takovém prostředí není přímo mocensky dirigována ani reglementována; to pro ni může být důvodem, proč má větší sympatie pro demokracie než pro autoritativní politické režimy. Ale z historie nemůže být nikdy zapomenut příklad Sókratův a to, jak soud nad ním se stal soudem nad demokracií (aspoň jak to viděl a jak nám to vylíčil Platón). Také demokracie se může vážně provinit vůči filosofovi a filosofii.

(Písek, 070211-3.)